

det, vi ventede, var, at vi ikke vilde blive ladt alene. Vi blev ladt alene. Vi stoledes paa Alliancer; vi havde ingen. Hvad der skete den Gang, kan gentage sig i Morgen, og hvad nytter saa alt Mandskab, Kanoner og Befæstninger. Det kan ikke undre, at der er dem, der søger et Lysskær i Mørket ved at kaste sig over i en stik modsat Tankegang: Vi er afmægtige og svage, af vor Styrke kan vi intet haabe; vort eneste Haab om at faa Lov til at leve maa vi søge just i vor Afmagt, netop deri, at vi gør os saa ubetydelige, at ingen behøver at frygte selv det Minimum af Magt, som vi kan udfolde. Vi har ikke andet at gøre end at krybe som Musen i et Hul og søge i alt Fald paa den Maade en Mulighed for at redde os. „Kan vi ikke“, siger Krigsministeren, „ved egen Modstand gøre det muligt, at andre Magter, hvis Interesser ogsaa er knyttet til de nævnte Farvande“, Bælterne, „faar Tid til at komme os til Hjælp mod en Magt, der maatte ville tvinge os ud af vor neutrale Stilling, vil vi være udsatte for at falde for et pludseligt med overlegne Kræfter iværksat Overfald. Vor Opgave maa derfor være at vinde Tid, saa megen Tid som muligt“, og saa henviser han til den velsignede Skinskyge mellem de forskellige større Magter. „Der vil være megen Sandsynlighed for, at der hos andre vækkes en stor Lyst til at forhindre vor Erobring. Paa fremmede Magters platoniske Kærlighed eller Venskab kan man ikke stole; jeg mener, at man kan stole mere paa deres Interesser.“ „Der er ikke fra nogen Side“, siger saa Christoffer Hage, „udtalt andet end, at vort Forsvar maa være baseret derpaa, at vi faar Hjælp fra andre. Det er denne Forudsætning, hvormed det hele staar og falder. Hvis den brister, er vort Forsvar intet. Hos os høres der under den vidtløftige og lange Behandling af denne Sag ikke med et eneste Ord Tale om: Hvor er det, vi skal søge Hjælpen? Politik er noget, hvor man høster, hvad man saar, Politikens Opgave er at fjerne det tilfældige. . . . En Politik, som gik ud paa at lade et Rige drive som et Stykke Vraggods, er ikke Politik. Det er en Opgiven af al Politik. Det er en Opgiven af sig selv, af al Selvbestemmelsesret. Hvis vi ikke bygger Fæstninger, anskaffer Kanoner, opgiver vi os selv; men vi hører ikke Tale om, at den mest fuldstændige Opgiven af en selv, er den, at vi opgiver Herredømmet over vor egen Skæbne, at vi opgiver at have en fast Mening om det, vi vil. „Hvad er der“, spørger Hage den konservative Regering, „i de syv Aar, Rege-

ringen har siddet ved Roret, gjort for at sikre os Hjælp i Farens Stund? Hvor har Regeringen henvendt sig, hvilke Resultater har den naaet? Har den mødt Betingelser, som den ikke var i Stand til at opfylde? Hvilken Plan har den? Hvilket Haab og hvilke Kendsgerninger bygger den paa? Hvis det er Alvor med Forsvarssagen, maa vi først og fremmest være paa det rene med det Grundlag, hvorpaa der skal bygges. „Dengensidige Interesse“, siger Hage, „er det eneste virkelige Grundlag, hvorpaa et politisk Forbund kan bygges. En Sky for at gaa til Bunds i Sagen hersker der i alle Kredse, en Sky for at gribe Tyren ved Hornene og se den virkelige politiske Situation i Europa, som den er.“

Det forekommer mig, at disse Ord ligesaa vel kunde være udtalt i Maj 1922. Men naar jeg saa sammenholder dette med afdøde Holstein-Ledreborgs sidste Ord i det danske Folketing om den Forsvarssag, som han saa kraftigt havde bekæmpet, da han stod som Talsmand overfor Højre, hans om jeg saa maa sige udenrigspolitiske og militæropolitiske Svanesang, saa synes jeg, at det er beskæmmende, at vi nu efter den store Verdenskrig ikke er naaet et Skridt videre end i 1909. Da var der dog den Undskyldning, at der var gaaet Aartier siden den slesvigske Krig, da havde man kun Verdenskrigen som en fantastisk Mulighed, som man slet ikke regnede med, og nu har den været en levende og dødelig Virkelighed.

Jeg maa derfor bede den højtærede Formand om Tilladelse til ganske kort at nævne, hvad Holstein-Ledreborg sagde om dette Spørgsmaal i sin store Tale den 30. August 1909.

Formanden: Det burde det ærede Medlem ogsaa have gjort ved Oplæsning af det lange Citat af Hage.

Holstein: Jeg beder den højtærede Formand undskyldte. Det har været en Forglemmelse, at jeg ikke har gjort det.

Holstein-Ledreborg spørger, henvendt til det ærede Medlem Hr. P. Munch: „Hvad er Formaalet for en forstandig Udenrigspolitik? Det er efter min Mening Statens Bevarelse.“ Han er enig med det ærede Medlem Hr. P. Munch i, at det, det gælder om, er først og fremmest at have en bestemt Udenrigspolitik. Man skal have sin positive Udenrigspolitik Militæropolitik og ikke en negativ Militæropolitik Udenrigspolitik. Der har — siger Holstein-Ledreborg — været Tider, hvor man havde Religionskrige, Tider, hvor